

Mały poradnik logopedyczny.

Drodzy Rodzice, oceniając stopień rozwoju mowy dziecka musicie pamiętać, że nie przebiega on u wszystkich dzieci jednakowo. U jednych szybciej, u innych znacznie wolniej. Dlatego, nie należy porównywać stopnia rozwoju mowy z innymi dziećmi. Niejednakowa jest również kolejność przyswajania przez dziecko poszczególnych głosek.

To, jak rozwija się mowa Waszego dziecka zależy zarówno od wpływu środowiska jak również od psychofizycznego rozwoju Waszej pociechy, czyli od:

- dojrzałości ośrodkowego układu nerwowego,
- koordynacji nerwowej mięśni narządów artykulacyjnych,
- właściwego mechanizmu oddychania,
- prawidłowego wykształcenia się narządów artykulacyjnych,
- sprawnego działania analizatorów: słuchowego, wzrokowego, kinestetycznego,
- odpowiednich warunków środowiskowych,
- prawidłowego rozwoju fizycznego, ruchowego i psychicznego.

Etapy rozwoju mowy.

I okres melodii trwa od urodzenia do 1 roku życia. Pierwszy krzyk dziecka jest oznaką jego życiowej aktywności, ale również potwierdzeniem funkcjonowania narządów mowy. Początkowo dziecko komunikuje się z otoczeniem za pomocą krzyku.

II okres wyrazu przypada na drugi rok życia dziecka. Burzliwy rozwój ruchowy dziecka w tym czasie pozwala na intensywne poznawanie otaczającego świata, nazywanie interesujących go przedmiotów i odkrywanie ich cech. Maluch rozumie o wiele więcej słów, wyrażen i zdań niż jest w stanie samodzielnie wypowiedzieć.

III okres zdania przypada między drugim a trzecim rokiem życia. Jest to czas budowania zdań. Początkowo są to zdania proste, złożone z dwóch lub trzech wyrazów i stopniowo przechodzą w wypowiedzi dłuższe.

IV okres swoistej mowy dziecięcej. Przypada na okres przedszkolny, a więc między trzecim a szóstym/siódмым rokiem życia. W dalszym ciągu wzbogacany jest zasób słownictwa, rozwijana umiejętność budowania zdań złożonych, następuje dalszy rozwój artykulacyjny.

Drodzy Rodzice pamiętajcie, że dziecko 6-7 letnie powinno mieć już utrwaloną poprawną wymowę wszystkich głosek oraz opanowaną technikę mówienia. Jeśli rozwój mowy jest opóźniony należy niezwłocznie skontaktować się z logopedą !!!

Czy wiecie kiedy pojawiają się poszczególne głoski?

Poniższa tabela pomoże odpowiedzieć na to pytanie.

WIEK DZIECKA	ARTYKULACJA GŁOSEK
pierwsze miesiące życia	powstają przypadkowe dźwięki tzw. głuzenie
ok. 6 miesiąca życia	powtarzanie usłyszanych dźwięków tzw. gaworzenie
1-2 rok życia	pojawiają się pierwsze wyrazy: mama, tata, baba- dziecko wymawia samogłoski ustne: a, o, e, i, u, y oraz spółgłoski: p, b, m, d, t, n , a także zmiękczone: pi, bi, mi
2-3 rok życia	pojawiają się proste zdania, dziecko wymawia samogłoski nosowe: ę, ą i spółgłoski: w, f, wi, fi, ś, ź, ć, dź, ń, l, li, k, g, ch, ki, gi, chi, j, ł, pojawiają się spółgłoski s, z, c, dz
4-5 rok życia	pojawia się głoska r oraz głoski: sz, ż, cz, dż
5-6 rok życia	utrwalane są głoski: sz, ż, cz, dż
7 rok życia	technika mówienia opanowana ROZWÓJ MOWY ZAKOŃCZONY

Na podstawie literatury można stworzyć kilka „przykazań logopedycznych”, które usystematyzują powyższe informacje i staną się wskazówkami dla każdej mamy i dla każdego taty (wg Leona Kaczmarka).

- Narządy mowy dziecka kształtują się i zaczynają funkcjonować już w życiu płodowym. Są one ogromnie wrażliwe na wszystkie bodźce fizyczne i chemiczne, zarówno sprzyjające jak i szkodliwe.
- Mowa otoczenia powinna być poprawna. Do dziecka trzeba mówić wolno, dokładnie i wyraźnie, trzeba zaniechać sztucznego spieszczenia i używania tzw. języka dziecięcego.
- Dziecko powinno reagować na aktywność uczuciową i słowną otoczenia. Na początku jest to uśmiech, ruch rączki, przegięcie ciała. Szybko jednak nastąpią reakcje głosowe. Gdy się nie pojawiają, trzeba koniecznie zbadać słuch dziecka, gdyż może on być osłabiony.
- Absolutnie nie wolno krępować dziecka w reagowaniu na aktywność otoczenia.
- Jeśli dziecko ma nieprawidłową budowę narządów mowy (rozszerzenie warg, dziąseł, podniebienia, zniekształcenia w układzie szczęk, uzębienia itp.), powinno się bezwzględnie pójść z nim do lekarza specjalisty np. do ortodonta.
- Dziecko leworęczne należy otoczyć specjalną opieką. W okresie kształtowania się mowy nie wolno zmuszać go do posługiwania się prawą ręką, gdyż mogą wystąpić zaburzenia mowy.
- Kiedy dziecko samo zaczyna coraz więcej mówić nie wolno tej skłonności gasić np. obojętnością lub cierpką uwagą, bo wówczas dziecko zamyka się w sobie, staje się nieufne, niemiejne.
- Nie należy hamować żywiołowego pędu dziecka do mowy.
- Należy pilnie obserwować czy kształtowanie się mowy dziecka przebiega zgodnie z przyjmowaną normą.
- Od momentu zdobycia przez dziecko umiejętności mówienia zdaniami nie wolno bezustannie przeszkadzać mu przez ciągłe poprawianie i zmuszanie do poprawnego powtarzania, gdyż dziecko nabawi się kompleksu niższej wartości, straci zaufanie do otoczenia, przestanie mówić.
- Dziecko trzyletnie monologuje, ale chce też rozmawiać z otoczeniem, zadaje mnóstwo pytań i przepada za opowiadaniem. Nie wolno lekceważyć tych faktów, gdyż pomaga to dziecku w wystawianiu się, w umiejętności wyrażania swych myśli i uczuć.
- Jeśli mimo wszystko nie udało się zapobiec powstaniu defektów mowy, nie wolno się poddawać. Powstające coraz liczniejsze poradnie logopedyczne są w stanie pomóc dziecku, o ile rodzice i wychowawcy będą z nimi jak najściślej współpracować.

WSKAZÓWKI DLA RODZICÓW

Co należy zrobić, aby zapobiegać nieprawidłowościom w rozwoju mowy?

- Zapoznać się z prawidłowościami rozwoju mowy dziecka.
- Śledzić uważnie proces rozwoju mowy swojego dziecka, czy nie pojawiają się niepokojące objawy, np.
 - nieprawidłowość w budowie narządów mowy,
 - brak gaworzenia we właściwym czasie,
 - brak mowy u 3-letniego dziecka.
- Zatrzymać się o prawidłowy rozwój mowy dziecka już we wczesnym dzieciństwie.
- Dbać o właściwą opiekę medyczną, racjonalne odżywianie, pozytywne postawy wychowawcze w domu i w szkole, życzliwe postawy międzyludzkie.
- Od urodzenia mówić do dziecka językiem dorosłych, nie używać spieszceń.
- Nie wymagać od dziecka posługiwania się mową dorosłych, ale też nie naśladować jego języka. Utrudnia to dziecku naukę mowy.
- Nie przestawiać dziecka leworęcznego na rękę prawą bez konsultacji z psychologiem.
- Zapobiegać chorobom uszu, przewlekłym stanom kataralnym i wadom zgryzu.
- Starać się słuchać, co dziecko do nas mówi, ponieważ chętnie słuchane-chętnie mówi.
- Zachęcać dziecko do mówienia, nawet jeśli ma zaburzoną mowę.

Kiedy do logopedy?

Drogi Rodzicu, obserwuj dziecko i udaj się do specjalisty, jeżeli:

- podczas mówienia wsuwa język między zęby (bez względu na wiek),
- ma zmiany anatomiczne w obrębie narządów mowy, np. krótki język, skrócone wędzidełko pod językiem, krzywy zgryz,
- mówi przez nos,
- istnieje wątpliwość, czy dobrze słyszy,
- zamienia głoski dźwięczne ich bezdźwięcznymi odpowiednikami, np. buda – puda,
- nie wymawia samogłosek ustnych: a, o, e, u, y, i,
- zniekształca głoski,
- zacina się podczas mówienia.